

- NIKOLIĆ, T. (ur.), 2000: Flora Croatica: Index florae Croaticae, Pars 3. Natura Croatica 9, Suppl. 1.: 1-324.
- PIGNATTI, S., 1982: Flora d'Italia, vol. 2. Edagricole, Bologna. P. 506.
- POLDINI, L., 1991: Atlante corologico delle piante vascolari nel Friuli Venezia Giulia. Università degli Studi di Trieste, Dipartimento di Biologia. Udine. 899 pp.
- POLDINI, L., 2002: Nuovo Atlante corologico delle piante vascolari nel Friuli Venezia Giulia. Università degli Studi di Trieste, Dipartimento di Biologia. Udine. 529 pp.
- POSPICHAL, E., 1898: Flora des Oesterreichischen Küstenlandes 2. Franz Deuticke, Leipzig & Wien. 946 pp.
- WRABER, T. & P. SKOBERNE, 1989: Rdeči seznam ogroženih praprotnic in semenk SR Slovenije. Varstvo Narave 14-15: 1-429.

TINKA BAČIČ & BOŽO FRAJMAN

## ***Carex bicolor* All.**

**Prvo zanesljivo nahajališče dvobarvnega šaša v Julijskih Alpah ob izviru pod Vršacem nad Zadnjico**

**The first reliable observation of *Carex bicolor* in the Julian Alps (Julijske Alpe) at the spring under the peak Vršac nad Zadnjico**

**9648/3** Slovenija: Julijske Alpe, dolina Triglavskih jezer, 10 m južno od Jezera pod Vršacem, ob izviru pod Vršacem, okoli 2000 m n. m. [46°21'32.82" 13°47'48.16«] Leg. & det. Š. Novak, 6. 8. 2010. Conf. B. Frajman. & P. Schönschwetter. (LJU)

Dvobarvni šaš je arktično alpinska vrsta, ki uspeva na vlažnih tratah in ob izvirih v alpskem pasu (FISCHER & al. 2008). Razširjen je cirkumpolarno (AIKEN & al. 1999) in v Alpah (AESCHIMANN & al. 2004). V sosednji Avstriji se pojavlja raztreseno v zveznih deželah Koroška, Salzburg in na Tirolskem, zlasti v Centralnih Alpah (SUESSENGUTH 1939). Uvrščen je med potencialno ogrožene vrste (FISCHER & al. 2008).

Njegovo uspevanje v Sloveniji v Julijskih Alpah naj bi bilo dvomljivo, saj ni nobenih zanesljivih podatkov o uspevanju pri nas (MARTINČIČ 2007: 818). Prvi je dvobarvni šaš za floro Slovenije (takratne Kranjske) navedel FRITSCH (1897: 88), nato pa povzel HEGI (1908: 84) in kasneje SUESSENGUTH (1939: 109). Točni podatki za upoštevanje te vrste v omenjenih virih niso znani. V 3. izdaji Fritscheve Excursionsflora (FRITSCH 1922: 719), zapisa za Kranjsko ni več!

MAYER (1952: 346) piše, da se dvobarvni šaš „zelo redko in posamič“ pojavlja v Julijskih Alpah; iz njegovih zapiskov za pripravo Seznama praprotnic in cvetnic slovenskega ozemlja (na Oddelku za biologijo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani) je razvidno, da podatek temelji na Paulinovem pripisu „Mangart“ v nekem izvodu Fritschevega določevalnega ključa „Excursionsflora“. WRABER (1983: 7-8) je predvideval, da je najverjetneje šlo za pomoto pri prepisu podatkov iz 1. izdaje Fritschevega določevalnega ključa, kjer je Paulin pripis „Mangart Freyer“ zapisal pri vrsti *Carex irrigua* (Wahlenb.) Sm. ex Hoppe [= *C. magellanica*

Lam. subsp. *irrigua* (Wahlenb.) Hiit.], ki v Sloveniji tudi ne uspeva (WRABER 1983). WRABER (1983) je zato predlagal, da bi bilo treba dvobarvni šaš črtati iz flore Slovenije, čemur je sledil zapis „dvomljivo“ v Mali flori Slovenije (MARTINČIČ 1999: 703; MARTINČIČ 2007: 818).

Ob kartiranju habitatnih tipov v Julijskih Alpah sem na to vrsto šaša naletela blizu Jezera pod Vršacem nad Zadnjico v dolini Triglavskih jezer. Rasel je v kotanji ob potočku, ki izvira v bližini, v združbi Scheuchzerjevega munca (*Eriophorum scheuchzeri*), gorskega drobnjaka (*Allium schoenoprasum* subsp. *alpinum*), drobnocvetnega šaša (*Carex parviflora*), živorodne dresni (*Polygonum viviparum*), plahtice (*Alchemilla* sp.), alpske latovke (*Poa alpina*) in kostanjevorjave detelje (*Trifolium badium*).

Dvobarvni šaš se sicer pogosto pojavlja skupaj z vrsto *Carex atrofusca* Schkuhr, ki pri nas ne uspeva, in označuje združbo *Caricion bicoloris-atrofuscae* Nordhagen (SYLVIE 2010). Po habitatni direktivi je značilen za habitatni tip 7240\* - Alpske pionirske združbe *Caricion bicoloris-atrofuscae*, ki spada med prednostne naravne habitatne tipe (ANONYMOUS 1997). Njegova rastišča so predvsem pionirska mesta in bazična nizka barja od subalpskega do nivalnega pasu, kot so obrobja ledenikov, obrežja tekočih voda in izviri. Za te habitate so značilna motena močvirnata in aluvialna tla, ki jih preplavlja hladna, čista, s plini bogata, bazična ali šibko kislata voda. Za razliko od mokrišč na šotnih in močvirnatih tleh brez stika s podzemno vodo, se omenjeni habitatni tip pojavi na mineralnih tleh s tekočo ali pronicajočo vodo. Površina habitatnega tipa je praviloma majhna, vegetacija je nizko rastoča in sestoji iz konkurenčno šibkih rastlinskih vrst. Za omenjeni habitatni tip so značilne vrste *Carex atrofusca* Schkuhr, *C. bicolor*, *C. microglochin* Wahlenb., *C. maritima* Gunnerus, *Juncus triglumis* L., *Kobresia simpliciuscula* (Wahlenb.) Mack., *Tofieldia pusilla* (Michx.) Pers. (STEINER 1993, ELLMAUER 2000), ki pa jih na rastišču dvobarvnega šaša v Julijskih Alpah nism opazila.

Morda se dvobarvni šaš skriva še kje na podobnih rastiščih Julijskih Alp?

## Literatura

- AESCHIMANN, D., K. LAUBER, D. M. MOSER, J. THEURILLAT, 2004: Flora Alpina 2. Haupt Verlag, Bern, Stuttgart, Wien. 1159 pp
- AIKEN, S. G., M. J. DALLWITZ, L. L. CONSAUL, C. L. MCJANNET, L. J. GILLESPIE, R. L. BOLES, G. W. ARGUS, J. M. GILLET, P. J. SCOTT, R. ELVEN, M. C. LEBLANC, A. K. BRYSTING, H. SOLSTAD, 1999: Flora of the Canadian Arctic Archipelago: Descriptions, Illustrations, Identification, and Information Retrieval. <http://www.mun.ca/biology/delta/arctic/>
- ANONYMOUS, 1997: Direktiva Sveta 92/62/ES z dne 27. oktobra 1997 o prilagoditvi Direktive 92/43/EGS o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst znanstvenemu in tehničnemu napredku. Uradni list L 305 (08/11/1997): 42-65.
- ELLMAUER, T., 2000: 7240\* Alpine Pionierformationen des *Caricion bicoloris-atrofuscae*. In: Ellmauer, T. & A. Traxler: Handbuch der FFH-Lebensraumtypen Österreichs. Monographien, Band 130. Umweltbundesamt GmbH, Wien. Pp. 349-356.
- FISCHER, M. A., K. OSWALD, W. ADLER, 2008: Exkursionsflora für Österreich, Liechtenstein und Südtirol, 3. ed. Land Oberösterreich, Biologiezentrum der OÖ Landesmuseen, Linz. 1392 pp.
- FRITSCH, K., 1897: Excursionsflora für Oesterreich (mit Ausschluss von Galizien, Bukowina und Dalmatien). C. Sohn, Wien. 664 pp.

- FRITSCH, K., 1922. Excursionsflora für Österreich und die ehemals österreichischen Nachbargebiete, 3. ed. Carl Gerold's Sohn, Wien & Leipzig. 824 pp.
- HEGL, G., 1908: *Cyperaceae*. Illustrierte Flora von Mitteleuropa 2. 2. ed. J. F. Lehmanns Verlag, München. p. 84.
- MARTINČIČ, A., 1999: *Cyperaceae*. In: Martinčič A., T. Wraber, N. Jogan, V. Ravnik, A. Podobnik, B. Turk in B. Vreš: Mala flora Slovenije: ključ za določanje praprotnic in semenk . Tehniška založba Slovenije, Ljubljana. pp. 684-707.
- MARTINČIČ, A., 2007: *Cyperaceae*. In: Martinčič A., T. Wraber, N. Jogan, A. Podobnik, B. Turk, B. Vreš, V. Ravnik, B. Frajman, S. Strgulc Krajšek, B. Trčak, T. Bačič, M. A. Fischer, K. Eler & B. Surina: Mala flora Slovenije: ključ za določanje praprotnic in semenk . Tehniška založba Slovenije, Ljubljana. pp. 793-821.
- MAYER, E., 1952: Seznam praprotnic in cvetnic slovenskega ozemlja. SAZU, Razred za prirodoslovne in medicinske vede, Dela 5, Ljubljana. 427 pp.
- STEINER, G. M., 1993: Scheuchzerio-Caricetea fuscae. In: Grabherr, G. & L. Mucina: Die Pflanzengesellschaften Österreichs, Teil 2. Gustav Fischer Verlag, Jena, Stuttgart, New York. Pp. 131-165.
- SUESSENGUTH, K., 1939: Illustrierte Flora von Mitteleuropa 2, 2. ed. J. F. Lehmanns Verlag, München & Berlin. pp. 181-182.
- SYLVIE, P., 2010: Schwemmufervegetation alpiner Wildbäche – *Caricion bicolori-atrofuscae*. WWF Schweiz, Zürich. <https://www.wwf.ch/de/derwwf/themen/biodiversitaet/lebensraume/smaragd2/lebensraume>
- WRABER, T., 1983: Napačne navedbe v flori Slovenije. Biološki vestnik 31(1): 1-12.

## Zahvala

Zahvaljujem se Petru Ščernému za potrditve določitve šaša in Božu Frajmanu za veliko pomoč pri pisanju notice. Zahvaljujem se tudi Branetu Vrešu za nasvete pri iskanju literature.

ŠPELA NOVAK

## *Orobanche reticulata* Wallr.

**Posodobljen zemljevid razširjenosti mrežastega pojalnika s številnimi novimi nahajališči v alpskem (prvič v slovenskem delu Karavank), predalpskem in dinarskem fitogeografskem območju**

**Updated distribution map of *Orobanche reticulata* in Slovenia, with several new localities in the Alpine (first time in the slovenian part of Karavanke), pre-Alpine and Dinaric phytogeographic areas**

**9539/3** Slovenija: Gorenjska, Julijske Alpe, Vrata, grušč ob Rdečem potoku, pod Pragom, 1450 m, zajeda vrsto *Carduus crassifolius*. Leg. & det. I. Dakskobler & A. Seliškar, 21. 9. 2010 (herbarij ZRC SAZU).